

Intellektuaalomandi väärtuse hindamine

Marius Kuningas
Direktor

24.10.2017

Eesti Intellektuaalomandi
ja Tehnoloogiasirde Keskus

www.eitk.ee

Sisukord

- Sissejuhatus
- Intellektuaalomand (IO) ja selle kasu ettevõtjale
- Mida peab kaaluma IO hindamisel?
- IO hindamise meetodikad ja protsess?
- Mida saab teha EITK IO hindamisel?

Eesti Intellektuaalomandi ja Tehnoloogiasirde Keskus

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoja asutatud MTÜ;
- Osutab intellektuaalomandiga seotud tehnoloogiasirde tugiteenuseid ettevõtetele, ülikoolidele, jt sihtrühmadele;
- Töötajad on saanud väljaõppe Euroopa Patendiameti ja WIPO koostööprojektide raames.

Ettevõtte intellektuaalne omand

Laias laastus on ettevõtte IO kogu tema mittemateriaalne vara, so kõik millel puudub füüsiline vorm, kuid millel on väärtus. Mittemateriaalne vara on kaasajal 75-80% ettevõtte väärtusest.

Kaitsta on mõtet vaid sellist IO-d, millel on väärtus täna või tulevikus.

Intellektuaalomand ja selle kasu ettevõtjale

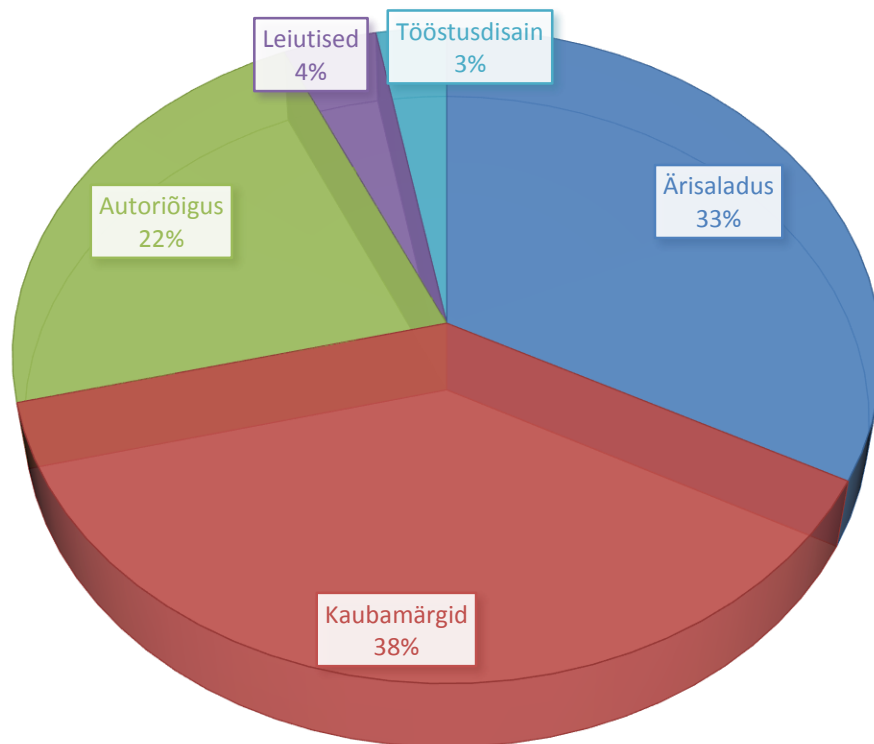

Intellektuaalomandi liigid

- Registreeritav intellektuaalomand
 - Tööstusomandi eri liigid
 - Leiutised
 - Kaubamärgid
 - Tööstusdisaini lahendused
 - Geograafilised tähised
- Mitte registreeritav intellektuaalomand
 - Autoriõigused ja kaasnevad õigused (Eestis)
 - Ärisaladused

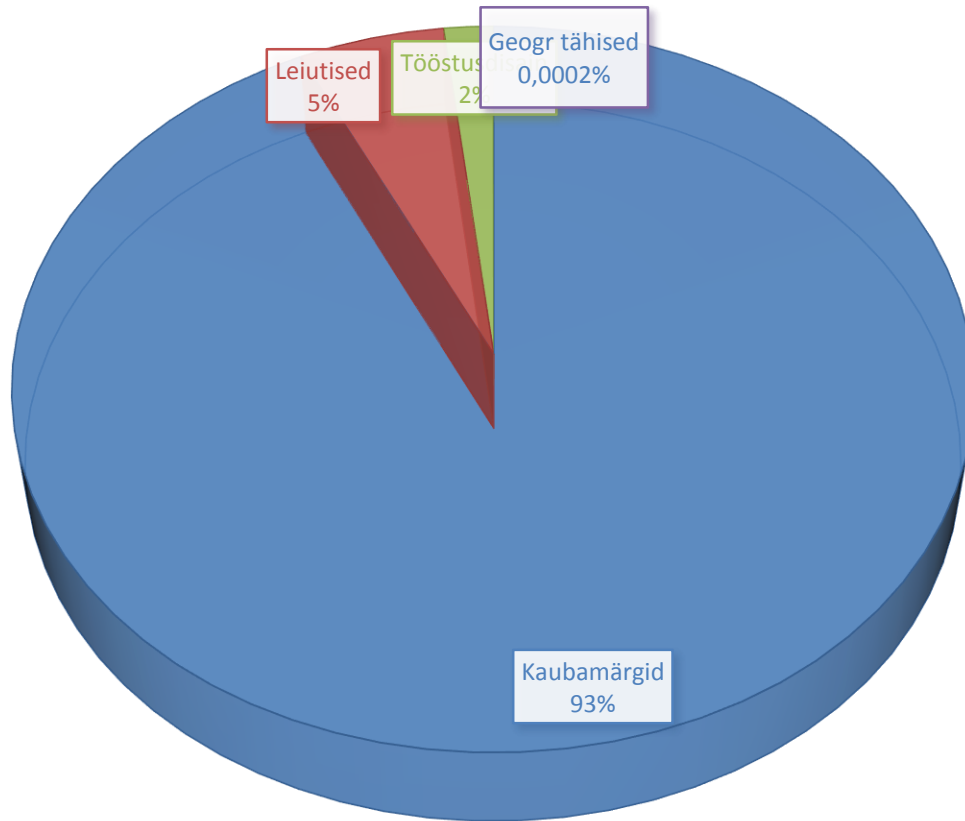
Intellektuaalomandi liigid

IO KOHTULAHENDID 2004-14

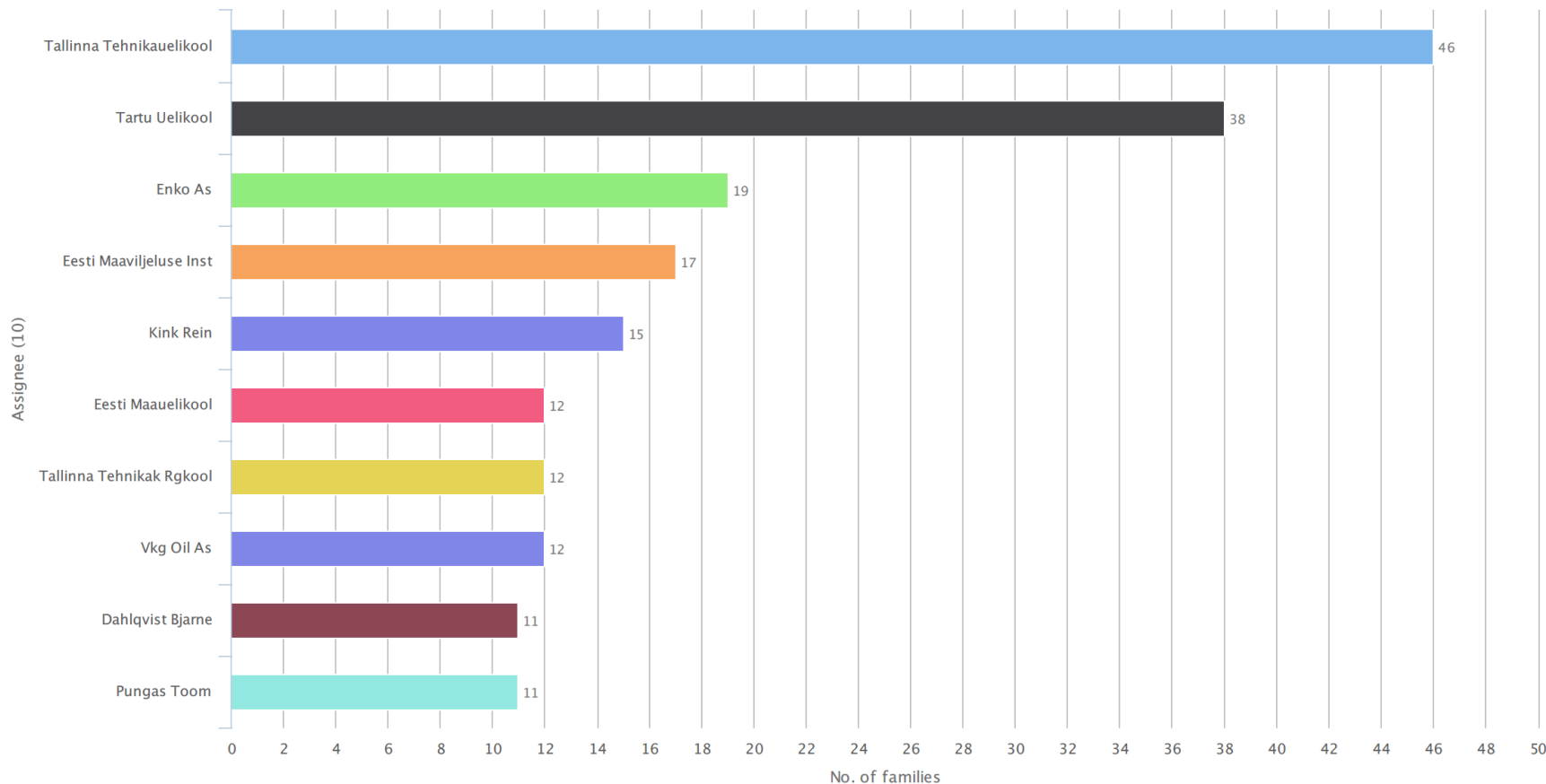
Kaubamärgid	80
Ärisaladus	68
Autoriõigus	46
Leiutised	8
Tööstusdisain	6
Geogr tähis	0

Tööstusomandi liigid – kehtivaid Eesti registreeringuid 31.12.2014

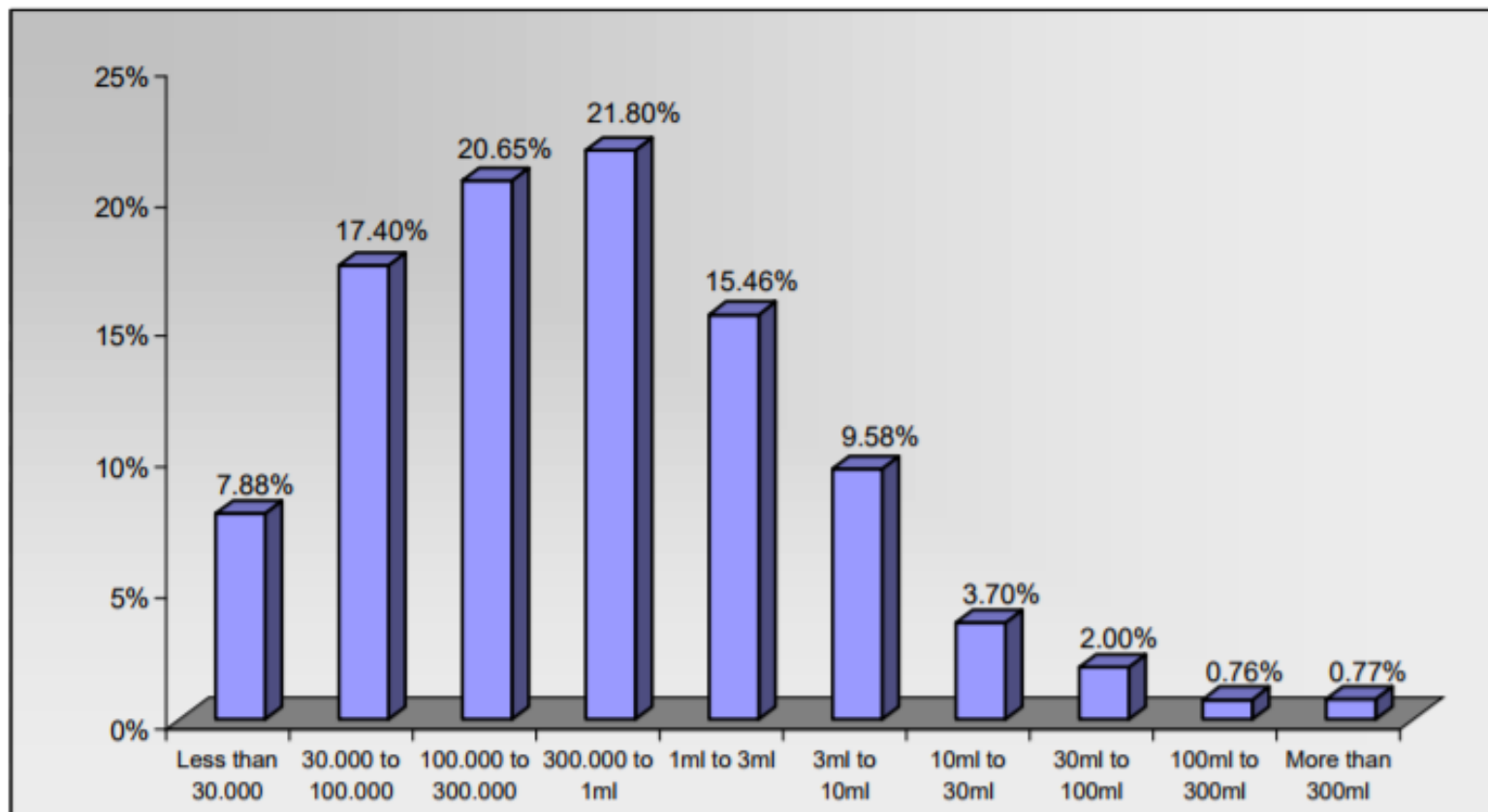

Kaubamärgid	28284
Leiutised	1641
Tööstusdisain	552
Geogr tähised	6

Leiutiste omanike TOP 10 Eestis (2015 a andmed)

Euroopa patendi keskmine väärtus

The Value of European Patents, European Management Review (July, 2008)

Mida peab kaaluma IO hindamisel?

Põhjused IO hindamiseks

- Ettevõtte müügiks/ hindamiseks
- Portfolio juhtimiseks
- Kommertsialiseerimine – müük/ litsentseerimine
- Juriidilised põhjused, nt IO õiguste rikkumine
- Majandusarvestuslikud põhjused/ maksustamine

- Tulemusena hinnatakse IO-d võttes arvesse väärtust, mida ta teenib tulevikus

Mis on väärtus?

IO väärtuse ja selle materiaalse hindamise saab defineerida IASB raamistiku alusel järgmiselt:

Varad kajastatakse nende tuleviku rahavoogude praeguses diskonteeritud väärtuses, mida nad eeldatavalt toodaks tavapärase äritegevuse käigus

Kulud \neq Väärtus \neq Hind

Ärisaladuse puhul

- Töö- ja võlaõiguslike lepingute sätteid
- IT turvet
- Füüsiline turve
- Võimet oma õigusi ka hiljem jõustada
- Soovi müüa oskusteavet

Tööstusomandi puhul

- Omandiküsimused
- Väärtus – IO tootes vs ettevõttes
- Kaitse geograafiline ulatus
- Kaitse ajaline ulatus
- Litsentseerimine
- Pantimine

IO hindamise protsess ja metoodikad

Standardid

- DIN77100:2011 „Patent valuation – General principles for monetary patent valuation“
- ISO 10668:2010 „Brand valuation - Requirements for monetary brand valuation“

Eesmärk ja kasutusstsenaarium

- Kas patent annab tulevikus konkurentsieelise – praeguste ja tuleviku rahavoogude kaitse
- Kas patent reserveerib tehnoloogia – varajases kasvustaadiumis olevate tehnoloogiate kaitsmine
- Kas patent blokeerib tehnoloogia – probleemid konkurentidega antud tehnoloogilises valdkonnas
- Kas patent muudab tootmise efektiivsemaks – tootmiskulude kokkuvõtte uute tehnoloogiate rakendamise tõttu
- Kas patenti soovitakse litsentseerida – õiguste üleandmine kolmandatele osapooltele
- Kas patenti soovitakse näidata ettevõtte vara väärtusliku osana – ettevõtete müük/ ühinemine
- Kas patent aitab vältida IO õiguste rikkumist ja sellega kaasnevat kulu

Patendi väärtust mõjutavad faktorid

Majanduslikud
faktorid

Patendi väärtus
Rahavood
Majanduslikud
mõjud
Efekt turul

Juriidilised
faktorid

Patendi
funktsioon ja
kaitse tugevus

Tehilised
faktorid

Õiguslikud faktorid

- Õiguslik staatus
 - Staadium
 - Kasulik eluiga
 - Geograafiline skoop
- Kaitstavus
 - Patenditaotluse tõenäosus
 - Patendi vaidlustamise tõenäosus
- Patendiga seotud tooted
 - Millised tooted on patendi(te)ga seotud
- Kaitse ulatus ja freedom-to-operate
 - Sarnased lahendused turul ja nende kasutusvabadus/ piirangud
- Kuuluvus
- Kas patendi kasutamiseks on vaja rakendada ka standardeid?

Tehnilised faktorid

- Tehniline rakendatavus
- Tööstuslik kasutatavus
- Elutsükkel
- Kas üks või mitu tehnikavaldkonda
- Millised on asendustehnoloogiad

Majanduslikud faktorid

- Turupotentsiaal
- Asenduskaupade olemasolu
- Ärimudel- ja plaan
- Kokkupuude ja sõltuvus teiste mittemateriaalsete varadega ja nendest tulenevate plaanidega

Meetodid

- Rahavoogudega seotud meetodid
- Turupõhised meetodid
- Kulupõhised meetodid

Patendi väärtuse hindamise meetodid

- Rahavoogudega seotud meetodite puhul:
 - Määrata patendi kasulik periood
 - Diskonteerimise määr – WACC kapitali kulukuse määr
 - Identifitseerida mõjutatud rahavood

Kapitali kulukuse määr

$$WACC = k_e \times \frac{OK}{VK + OK} + k_d \times \frac{VK}{VK + OK}$$

kus:

k_e – on omakapitali hind (%);

k_d – on võlakapitali (nimetatakse ka laenu- või võõrkapital) hind (%);

OK – on regulaatori poolt määratud omakapitali osakaal (%);

VK – on regulaatori poolt määratud võlakapitali osakaal (%);

VK+OK – on võla- ja omakapitali osakaalud kokku (%).

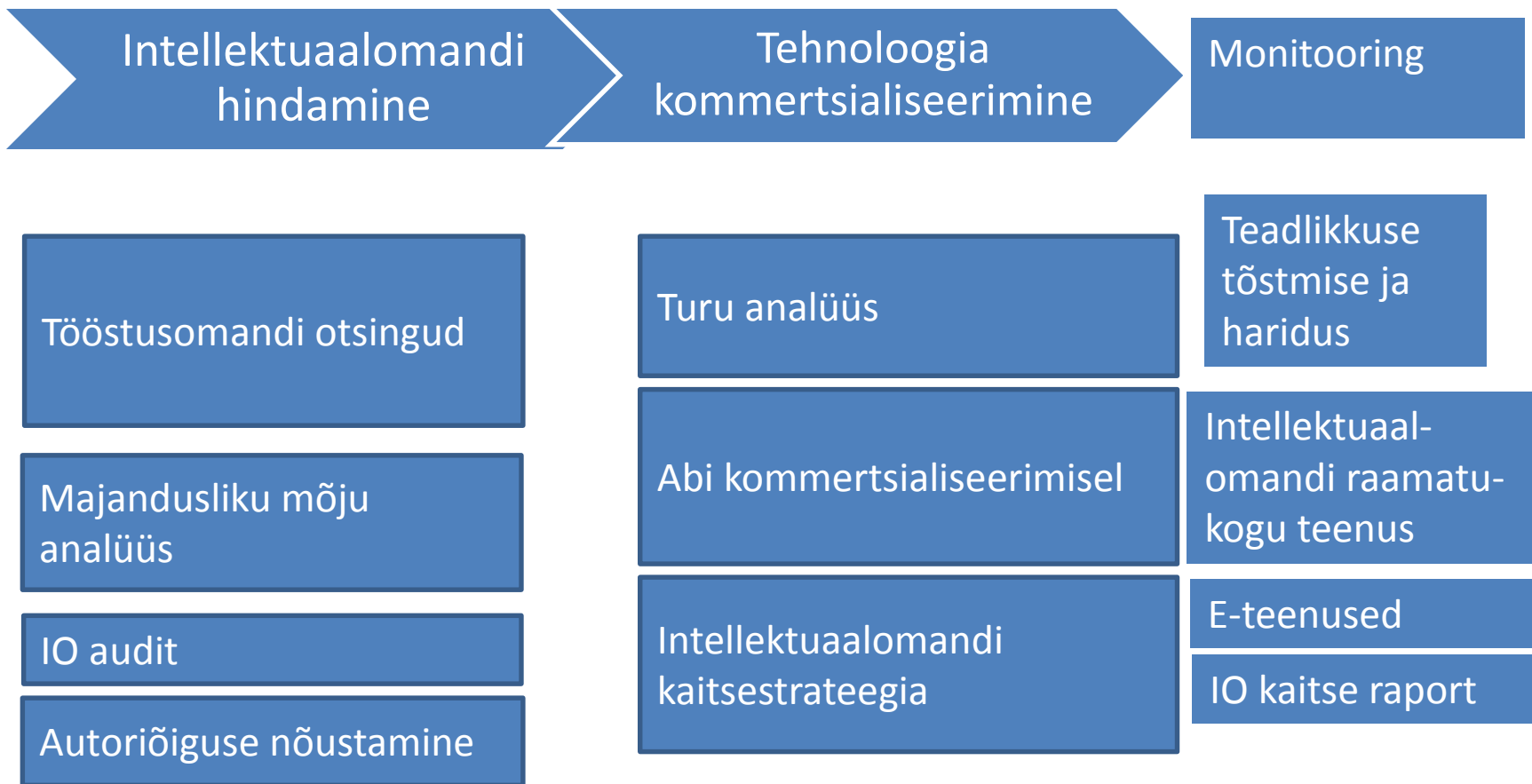
- Eestis maksukilpi ei teki, kuna tulumaksu määr reinvesteeringimisel on 0%

Mida saab teha EITK IO hindamisel?

Ülesanded

Andmebaasid: PatBase, GPI, avalikud andmebaasid ja eri riikide rahvuslikud baasid

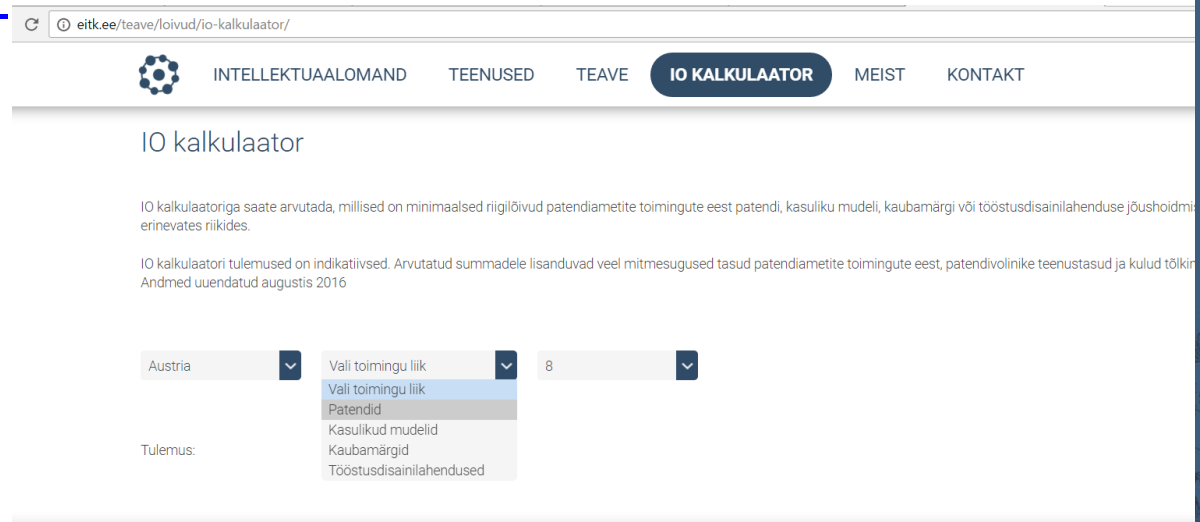
IO kalkulaator - taust

- Idee baseerub Taani and Innovaccess mudelitel, kuid “IP Cost Tool” ei täiendatud piisavalt
- Lihtne ja algupärane tööriist, mille abil on võimalik arvestada umbmäärst kulu IO kaitsele (Europe, Asia, North-America)
- Algupäraselt oli plaanis lisada ka patendivolinike kuluandmed
- On tänaseks kasutusel mitmetes riikides

IO kalkulaator

- Kättesaadav:
 - <http://eitk.ee/teave/loivud/io-kalkulaator/>
 - <http://eitk.ee/en/practical-information/ip-calculator/>

The screenshot shows the web interface of the IO calculator. At the top, there is a navigation bar with a gear icon and the following menu items: INTELLEKTUAALOMAND, TEENUSED, TEAVE, IO KALKULAATOR (highlighted in a dark blue button), MEIST, and KONTAKT. Below the navigation bar, the page title is "IO kalkulaator". There are two paragraphs of text: the first explains that the calculator estimates the minimum required royalty for patent infringement in various countries; the second states that the results are indicative and that additional fees for patent infringement, patent attorney services, and court costs are not included. Below the text, there are three input fields: a dropdown menu for "Austria", a dropdown menu for "Vali toimingu liik" (with a list of options: Vali toimingu liik, Patendid, Kasulikud mudelid, Kaubamärgid, Tööstusdisainilahendused), and a text input field with the value "8". Below these fields, the word "Tulemus:" is visible.

Intellektuaalomandi hindamine I

- Patendiuring – määratleda turupositsioon, kaardistada tehnilised lahendused ja leiutise uudsuse kontroll, lisaks antakse ülevaade tootearenduseks teiste riikide ja ettevõtete lahendustest nii tehnoloogia, materjalide, kui ka seadmestiku osas;
- Intellektuaalomandi majandusliku mõju hinnang – turusituatsiooni analüüs, majanduslike riskide analüüs ja leiutise kontroll;
- Intellektuaalomandi audit – leida ettevõttes potentsiaalseid võimalusi intellektuaalomandi loomiseks, parendada olemasoleva immateriaalse vara kaitset;
- Konkurentide- ja tehnoloogiaseire – pidev ettevõtete või tehnoloogiliste lahenduste seire.

Intellektuaalomandi hindamine II

- Tööstusdisaini lahenduste uuring ja analüüs ülevaade tootearenduseks teiste riikide ja ettevõtete disaini lahendustest. Võimalik teha nii Euroopa tasandilt kui ka ülemaailmselt;
- Kaubamärgi uuring ja analüüs ülevaade teiste riikide ja ettevõtete kaubamärkidest. Võimalik teha nii Euroopa tasandilt kui ka ülemaailmselt;
- Nõustamine autoriõiguse küsimustes, standardised litsentsilepingud jms. www.autor.ee

Tehnoloogia kommertsialiseerimine

- Intellektuaalomandi kaitsestrateegia kujundamine – olemasoleva olukorra analüüs, riskide hinnang, tegevuskava kujundamine;
- Turu analüüs ja IO sidustamine äriplaanidega;
- Abi intellektuaalomandi kommertsialiseerimisel.

Monitooring

- Tööstussektorite IO monitooring
- Teadlikkuse tõstmine
 - Seminarid, konverentsid
 - Erialased uudiskirjad
 - Elektroonilised andmebaasid ja rakendused
 - IO kalkulaator <http://www.eitk.ee/ipcalculator>
 - IO kohtulahendite andmebaas <http://www.autor.ee/kohtulahendid/>
 - Autoriõiguse portaal www.autor.ee
- IO õppematerjalide arendus
 - Keskkoolidele
 - Spetsiifilistele sihtrühmadele
- IO aastaraport
- IO-alane raamatukogu

EITK

Toom-Kooli 17
12618 TALLINN

Estonia

Marius.Kuningas@eitk.ee

Eesti Intellektuaalomandi
ja Tehnoloogiasirde Keskus

www.eitk.ee

